

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Toimiala- tai etujärjestö

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

- **Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

Kemianteollisuudesta on hyvä, että strategiassa on tuotu esille se, että hiilineutraaliustavoitteen vaatima siirtymä edellyttää lisää kohtuuhintaista ja toimitusvarmaa sähköä, järjestelmäintegraatiota, energiaverkkojen kehittämistä sekä hallinnollisten esteiden purkua.

Kemianteollisuus haluaa korostaa edellä mainittujen lisäksi luvituksen sujuvoittamisen tärkeyttä ja riittävää innovaatio- ja investointirahoitusta, jotta olennaiset suuren mittaluokan investoinnit voidaan saada liikkeelle.

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Päästötavoitteet tulevat kiristymään, joten uusiutuvaa energiaa tullaan tarvitsemaan runsaasti lisää tulevaisuudessa, niin energian tuotannossa, kuin liikenne ja lämmityskäytössä. Ohjauskeinoja valitessa on tärkeää huomioida myös teollisuuden kilpailukyky ja teollisuuden tulevat raaka-ainetarpeet. Liikennepuolella jakeluvaihtoehto on toiminut hyvin ja sitä olisi hyvä jatkaa pitkäjänteisesti.

Hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen vaatii kuitenkin massiivisia investointitarpeita. Hiilineutraali kemianteollisuus -ilmastotiekartan perusteella vuotuinen rahoitustarve nousee keskimäärin 70 % tulevina vuosina ja vuosikymmeninä. Tämä tarkoittaa siis keskimäärin yli 700 miljoonan euron jokavuotista ylimääräistä lisäinvestointitarvetta. Energiatukiasetukseen esitetty 150 milj. euron rahoitus vaikuttaa vaatimattomalta nykyisiin ja tulevaisuuden tarpeisiin nähden.

Strategiassa on mainittu luvituksen 12 kk kestoajatavoite, mikä on sinänsä oikean suuntainen toimi. Kemianteollisuus ry haluaa muistuttaa, että teollisuuden prosessit ja vihreä siirtymä ovat laajoja ja mutkikkaita kokonaisuuksia. Rajattujen hankkeiden tai teknologioiden lupaprosessien vauhdittaminen ei hyödytä, jos luvitus on jumissa kokonaisuuden kannalta jossain muussa kohdassa tai osa-alueessa, jolloin kokonaisuutta ei saada vietyä eteenpäin. Esimerkiksi sähköistymiseen tähtäävän investoinnin luvituksen valmistuminen ennätysajassa ei välttämättä hyödytä, jos sähköverkon vahvistamiseen tähtäävä investointi ei etene ja sähköä ei voida siirtää riittävästi.

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

Kemianteollisuuden hiilineutraalisuustavoitteiden toteutuminen edellyttää vähähiilisiä vetyratkaisuja. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että Suomessa edistetään mahdollisimman sallivaa vetypolitiikkaa. Lisäksi on tärkeää, että vetyhankkeita saadaan liikkeelle sujuvoittamalla luvitusprosesseja ja takaamalla riittävästi rajoitusta investoinneille. Etenkin nykyisessä tilanteessa Kemian-teollisuus ry näkee tärkeänä kiihdyttää vihreää siirtymää ja energiaomavaraisuutta, jonka oleellinen osa on vetytalous. Hallituksen jo päättämä 150 milj. euroa on kohdennettu vuosille 2022 ja 2023, jonka jälkeen rahoitus lakkaa kokonaan. Tämä on riittämätön taso viemään eteenpäin isoa vetymurrosta. Vähintään sama rahoitustaso tulisi säilyttää myös tulevaisuudessa. Strategiassa esitetyt vetytavoitteet vaikuttavat myös matalilta. Kemianteollisuuden mielestä valtion tulisi edistää korkeampia vetytavoitteita.

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

Energiatehokkuuden edistäminen on erittäin tärkeää Kemianteollisuudelle ja sen eteen on tehty ja tullaan tekemään järjestelmällistä työtä. Energiatehokkuuden ja absoluuttisen energian käytön välillä on kuitenkin oleellinen ero. Esimerkiksi vetytalous tulisi toteutuessaan nostamaan vähäpäästöisen sähkön tarvetta erittäin paljon. Lisäksi useat tekniset ratkaisut kaapata hiilidioksidia talteen varastoitavaksi tai hyötykäytettäväksi kuluttavat energiaa. Näitä energiaa kuluttavia ratkaisuja kuitenkin tarvitaan hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Strategiassa ilmoitettuja energian kulutuslukuja olisi uudelleentarkasteltava ilmastotiekarttojen osoittamien tarpeiden ja kiihtyvän vihreän siirtymän tarpeiden suhteen.

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoim vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

Energian toimitus- ja huoltovarmuus ovat erittäin tärkeitä tekijöitä nykyisessä tilanteessa. Erityisesti kaasun toimitusvarmuutta kriisi- ja häiriötilanteessa on tärkeää vahvistaa. Valtion tulee myös tukea tarvittavia muutoksia, jotta teollisuus pystyy siirtymään pois Venäjä-riippuvuuksista ja olla mukana tarvittaessa turvaamassa riittävät vaihtoehtoiset toimituskanavat.

Yhteiskunnan vakavassa häiriötilanteessa säädösten tulee mahdollistaa huoltovarmuuden kannalta keskeisten toimintojen jatkuminen myös sellaisessa tilanteessa, jossa valmiuslakia ei ole otettu käyttöön. Tämä edellyttää strategiakaudella mahdollisuutta käyttää esimerkiksi fossiilisia polttoaineita ilman erillisiä päätöksiä poikkeustilanteissa. Päästöjen vähentämisen kannalta tämän kaltainen lyhytkestoinen fossiilisten polttoaineiden käyttö ei aiheuta merkittävää haittaa eikä tämän kaltaisilla toimilla vaaranneta ilmastotavoitteita.

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoim vastaus ydinenergian käyttöä koskien

Kemianteollisuus ry:n mielestä ydinvoimalla on tärkeä rooli nyt ja myös tulevaisuudessa Suomen energiajärjestelmässä. Nykyisien laitoksien käyttöön nostoa tulee tarkastella ja tarvittaessa jatkaa, mikäli niin voidaan turvallisesti tehdä. Lisäksi on tärkeää tutkia uusia teknisiä mahdollisuuksia ydinvoiman suhteen.

7) Energiemarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoim vastaus energiemarkkinoiden kehittämistä koskien

Kemianteollisuus ry:n mielestä on ensiarvoisen tärkeää, että energiainfrastruktuuri pystytään takaamaan riittävästi puhdasta ja kustannuksiltaan kilpailukykyistä sähköä. Sähköntarpeen kasvaminen tulee myös vaatimaan verkon vahvistamiseksi paljon investointeja, jotka herkästi siirtyvät loppukäyttäjien maksettavaksi. Valtion on tärkeää olla mukana tukemassa näissä tilanteissa, jotta kohtuuttomat lisäkustannukset voidaan välttää.

Sähkön käytön kasvu on arvioitu strategiassa matalaksi, jos ottaa huomioon sähköistymisen tarpeet tulevaisuudessa. Jos verkon vahvistamisen tarve on arvioitu samassa suhteessa, niin vaarana on myös verkkoinvestointien tarpeen aliarviointi.

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoim vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

Kemianteollisuus ry pitää tärkeänä, että Suomi tavoittelee TKI-panostuksissa 4 %:n osuutta BKT:sta vuoteen 2030 mennessä, josta julkiset panostukset olisivat 1 /3 ja yritysten osuus olisi 2/3. Kuten strategialuonnoksessa todetaan, tulee julkinen TKI-rahoitus kohdentaa erityisesti yritysveltoisiin, kansainvälisesti kilpailukykyisiin kumppanuuksiin, joissa erikokoiset yritykset, tutkimuslaitokset ja korkeakoulut tekevät yhteistyötä. Jotta uudet innovaatiot ja teknologiat saadaan hyödynnettyä ja käyttöön teollisissa prosesseissa, on niiden pilotoinnin riskinjako tuettava myös julkisin varoin.

9) Verotus (strategian luku 2.9)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoim vastaus verotusta koskien

Kemianteollisuus ry:n mielestä on ensiarvoisen tärkeää, että teollisuuden energiaverotus ja erityisesti sähkövero säilytetään kilpailukykyisellä tasolla. Suomen tulee kiinnittää tähän huomiota erityisesti EU-vaikuttamisessa. Vedyn tuotanto vetyelektrolyysereillä on mahdollista tulkita nykyisen energiaverodirektiivin puitteissa sähköverosta vapaaksi. Kemianteollisuuden mielestä Suomen tulisi verottaa vedyn käyttöä vasta loppukäytön perusteella, kuten esimerkiksi sähkön osalta tehdään. Veroa ei tule kohdistaa tuotantoprosessiin, jotta voidaan välttää monin-kertainen verotus. Tätä tukeva verotuskäytäntö on tunnustettu myös VTT:n energiaveroselvityksessä (2022).

Verotukseen liittyen kemianteollisuus on nykyisessä tilanteessa myös huolissaan logistiikkakustannuksien noususta Suomessa. Vähäpäästöisempiä polttoaineita tulisi suosia verotuksessa ja tähän siihen Suomessa on myös tyyppillisesti pyritty. Hyviä esimerkkejä ovat biopolttoaineet ja parafiininen diesel. Lähipäästöiltään puhtaan parafiinisen dieselin verokohtelua ollaan veropoikkeus ollaan linjattu lopetettavaksi, joten tätä päätöstä olisi hyvä arvioida uudelleen.

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoim vastaus ilmastomuutokseen sopeutumista koskien

-

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

Yhdyn tämän osa-alueen linjauksiin

Avoim vastaus EU-vaikuttamista koskien

Kemianteollisuus ry:stä on erittäin tärkeää, että Suomi pitää puolensa EU:n lainsäädännön valmisteluprosesseissa ja tuo esille aktiivisesti kansallisesti tärkeitä näkökulmia. EU-lainsäädännön olisi myös tärkeää olla pitkäjänteistä ja ennustettavaa. Euroopassa tarvitaan mahdollistavaa lainsäädäntö estävän sijaan.

Alla on muutamia esimerkkejä aktiivisen vaikuttamisen tarpeesta:

- energiatehokkuusdirektiivillä ei saa rajoittaa kasvavaa puhtaan energian tarvetta
- energiaverodirektiivin tulee mahdollistaa teollisuudelle kilpailukykyinen sähköverotaso
- hiilivuodon ehkäisy ja teollisuuden kilpailukyvyyn säilyttäminen samalla kun päästöjä painetaan alas (etenkin päästökauppadirektiivi)
- vedyn tuotantoa tulee edistää eikä vaikeuttaa (uusituvan energian direktiivi ja kaasupaketti)
- sähköistämisen tuen laajuutta tulee tarkistaa ja laajentaa (valtioneuvoston päätökset)
- talvimerenkulun huomioiminen

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

Yhdyn tämän osa-alueen arvioihin

Avoim vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

Hiilidioksidin talteen ottaminen ja varastointi/hyödyntäminen näyttäisi toteutuvan strategiassa vasta 2040-luvulla. Teknologiaa tulisi pyrkiä ottamaan käyttöön huomattavasti aikaisemmin, ja siihen tulisi myös kannustaa esimerkiksi investointituilla. Jo tällä hetkellä yritykset arvioivat CCS(U)/BCCS(U) mahdollisuuksia. Talteen otettu hiilidioksidi on myös potentiaalinen raaka-ainelähde, jolla voitaisiin vähentää tarvetta käyttää muita hiilen lähteitä.

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

Yhdyn tämän osa-alueen arvioihin

Avoim vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

Nykyisessä tilanteessa Kemianteollisuus ry näkee tärkeänä kiihdyttää vihreää siirtymää ja oma-varaisuutta. Investinteihin on tällä hetkellä varattuna kohtuullisesti rahoitusta, mutta tämä tulee tippumaan tulevaisuudessa. Vähintään sama rahoituksen taso tulisi säilyttää myös tulevaisuudessa.

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

En ota kantaa näihin osa-alueisiin

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

-

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

Yhdyn tämän osa-alueen arvioihin

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

Suomen sähkön käyttö tulevaisuudessa on aliarvioitu. Teollisuuden sähköistyminen ja vetytalouden tarpeet tulevat nostamaan sähkön tarvetta huomattavasti - etenkin, jos vihreä siirtymä nykyisessä tilanteessa kiihtyy. Tämä kokonaisuus tulisi arvioida huolellisesti uudelleen ja samalla nostaa esimerkiksi vedyn tuotantotavoitteita korkeammalle.

Suomen vetystrategia

Yhdyn tämän osa-alueen arvioihin

Avoin vastaus Suomen vetystrategiaa koskien

Kemianteollisuuden hiilineutraalisuustavoitteiden toteutuminen edellyttää vähähiilisiä vetyratkaisuja. Onkin ensiarvoisen tärkeää, että Suomessa edistetään mahdollisimman sallivaa vetypolitiikkaa. Lisäksi on tärkeää, että vetyhankkeita saadaan liikkeelle sujuvoittamalla luvitusprosesseja ja takaamalla riittävästi rahoitusta investoinneille.

Strategiassa on aliarvioita Suomen sähkön käyttö tulevaisuudessa. Teollisuuden sähköistyminen ja vetytalouden tarpeet tulevat nostamaan sähkön tarvetta huomattavasti - etenkin, jos vihreä siirtymä nykyisessä tilanteessa kiihtyy. Tämä kokonaisuus tulisi arvioida huolellisesti uudelleen ja samalla nostaa esimerkiksi vedyn tuotantotavoitteita korkeammalle.

Vedyn tuotanto vetyelektrolyysereillä on mahdollista tulkita nykyisen energiaverodirektiivin puitteissa sähköverosta vapaaksi. Kemianteollisuus ry:n mielestä Suomen tulisi verottaa vedyn käyttöä vasta loppukäytön perusteella, kuten esimerkiksi sähkön osalta tehdään. Veroa ei tule kohdistaa tuotantoprosessiin, jotta voidaan välttää moninkertainen verotus. Tätä tukeva verotuskäytäntö on tunnistettu myös VTT:n energiaveroselvityksessä (2022).

Avoin vastaus muita ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

-

Tikka Tuomas
Kemianteollisuus ry